

telepiek és falubeliek

ességgel egyetért a fenti⁹ kijelentéssel másik beszélgetősünk, az önmagát a falu feketebarányaként definiáló 23 éves Péter. „A faluban már az öregeket sem tisztelik annyira, mint en, egyszerűen csak odavetik nekik, hogy »szervusz mama, rvsusz papa«. Vannak persze kivételek, mint például a hetvenis idősebb egykori polgármester, akinek a véleményére minnki ad. Nem is véletlenül, harmincszor több pár cipőt hordott r el, mint én” – mondja a fiú. Beszélgetésünk során nem derül egyértelműen, miért érzi magát a falu rosszának az egyébként eszű, izmos fiatalember, de mindabból, amit elmond sejtethető, gy valami régebbi ügy lehet a háttérben. „Rengeteg a pletyka, gyon széthúzó a falu. Ha például valami balhé van, a jádiak már említett Somogyjád fiatalsága) nagyon összetartanak, az eniek viszont nem. Például az újtelepieknek is van két belső ndája.”

laszaiból kitűnik, hogy bár az újtelepiekkel kimondottan jóban n, mégis különálló egységként kezeli őket. Erre utalnak azok a elentések, melyek szórakozási szokásaira vonatkoznak: „Néha megyek Újtelepre kártyázni vagy focizni”. Mint mondja, alap- tően nem „eljárós” típus: míg a fiatalok közül sokan járnak a rnyékbeli diszkókba – korábban Várdán is volt diszkó, a helyi úságnak kialakított klubhelyiség pedig hol megszűnt, hol újra nyitott –, ő legfeljebb a falu presszójába ugrik be. „Újtelepen”, bekötőút mentén fekvő Borostyán éttermet szerinte a helyiek vésbé látogatják, mert az „inkább a németeknek van, akik Balatonon nyaralnak vagy az igali gyógyfürdőben kezelteik agukat.”

pályaválasztás előtt álló ifjúság nagy része az országos átlag- nak megfelelően tovább akar tanulni, manapság már nemcsak z érettséginek, hanem a diplomának is nagy presztízse van. öiskolára vagy egyetemre tízen járnak a faluból, és leginkább a aposvárhoz való közelség miatt nem aggódnak azon, hogy hol lálnak majd munkát. A falu rossza, Péter nem tud dönteni a

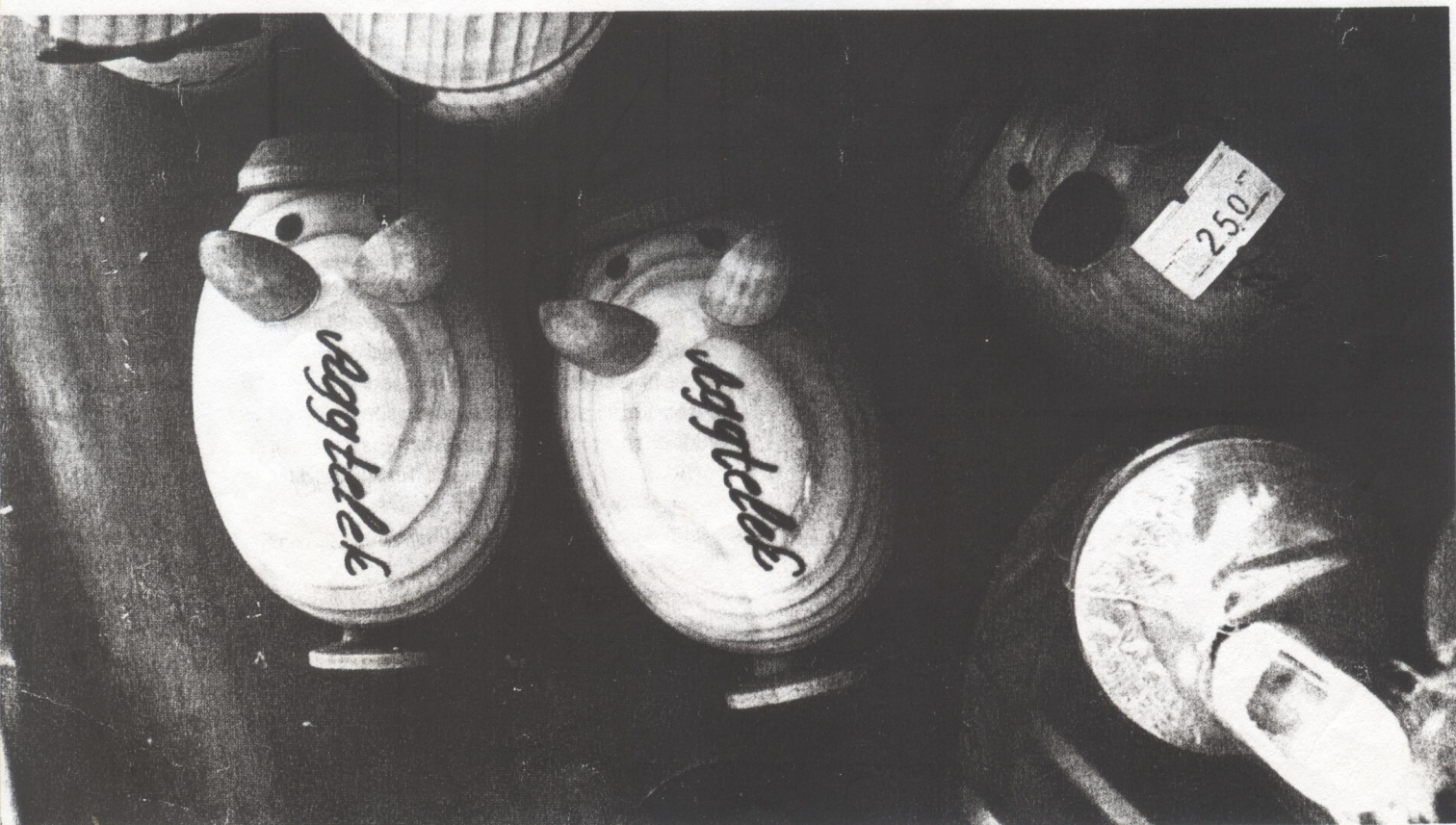
faluban és a városban élés között: úgy véli, mindegyik mellett és ellen is 50-50 százalékban hozhatók fel érvek: „a városban min- den közel van, a falu viszont csendesebb és tisztább”.

„A diploma a magyar falu legnagyobb dilemmája”

Aggtelek

Aggtelekről mindenkinek a cseppkőbarlang jut elsöre eszébe. Azt már kevesebben tudják, hogy a páratlan szépségű természeti kincs a világörökség része, de kérdés, hogy ettől jobb-e az ország északi csücskében élőknek. Azt pedig alighanem csak a helyiek és a környéken élők tudják: az aggtelekiek nagy lokálpatrióták, főleg, ha a szomszédos Jósvafő kerül szóba. A fiatalok közül viszont sokan – lokálpatriotizmusuk ellenére – az elköltözésen gondolkodnak, munkalehetőségek hiányában.

„Szeretek itt lakni, sokkal inkább Aggteleken lakom, mint bárhol máshol. A környező falvakat még kinézetre sem szeretem...” – fejt ki véleményét egy középkorú családanya főzés közben. Két nagy lánya és kislánya az asztalnál ülve hallgatják anyjukat, és egyre bólogatnak. „Valamilyen szinten büszkék vagyunk a falura – mesél tovább. – A barlang miatt is sok híres ember megfordul itt, idén nyáron is játszott már a Xavér meg a Delhusa Gjon. Ez a falu szép helyen van, ezért vagyok mérges, hogy Jósvafőn jobban fejlesztenek, mert ott van a Nemzeti Park központja. De hát aki közelebb van a tűzhöz, az melepszik.” – utal mérgesen a két falu közötti ellentét fő okára. „Viszont akkor sem lagnék Jósvafőn, sőt az lenne az utolsó hely, ahol lagnék! Ott lusta népek vannak, és a nők kocsmáznak. A jósvafőiek se szeretnek minket, és mi sem szeretjük őket” – mondja szilárd határozottsággal. „Nekünk jó itt. Sokszor idejönnek a városiak, és nem tudják elképzelni,

mátus templomuknak ugyanis nincs tornya. Ötven éve, ha véletlenül betévedt egy katolikus a faluba, ijedtében azonnal áttért a kálvinista hitre – mesélik. A fontosabb, íratlan vallási szabályokat az idősek még ma is betartják. Szinte senkit nem látni például vasárnap dolgozni, vagy ha mégis el kell végezni valamit, általában titokban teszik, és a temetőben meg a templomban még ma sem állhatnak egymás mellé a férfiak és a nők. Konfirmálni minden gyereknek kötelező, ez alól nincs kivétel, de a vallást főleg az idősebbek gyakorolják.

A polgármester egyébként komolyan odafigyel a faluképre. Amerre csak járok, felújított kerítések, virágosládák tele muskátlival. Idén egyenként egymillió forintért újították fel a falu összes régi kútját, amelyek így most igen mutatósak, de a helyiek szerint nehezen használhatók. A kutak köré épített kőpadka miatt ugyanis túl alacsonyak lettek, és aki vizet húz, majdnem belefordul a kútba a vödörrel együtt. „Jobb lett volna, ha odaadják a pénzt a szegényeknek” – véli az egyik vizet húzó asszony.

Fagyi és diploma

Rövid séta után a falu szinte egyetlen vállalkozóját, a helyi fagyaltos hölgyet faggatom, szeret-e Aggteleken lakni? „Én már laktam Színben is, Barcikán is, de itt a legjobb, Jósvafőre pedig nem mennék semmi pénzért” – hangzik a válasz.

„Mikor összeházasodtunk, mi is beköltöztünk Barcikára, de aztán visszajöttünk. Egy falusi retteg a paneltől” – folytatja a vállalkozó. „Egyetlen rossz dolog, hogy mindent előre el kell tervezni, mert vásárolni nem lehet. Be kell járni Barcikára, és előre ki kell gondolnod, melyik nap mit főzöl. De ma már itt érzem jól magam, fiatal koromban kiszórakoztunk magunkat. Ma már erre nincs igényem, örülök a csendnek. Csak az egyetemistákat sajnálom – mondja a pultot törölgetve –, nekik nincsen jövőjük. Biztosan okosak, de mind olyan holdkóros, és meg akarják váltani a világot. De itt nem kapnak munkát.”

Nem sokkal később fagyaltot vásárolok a barlang mellett elhelyezkedő, eklektikus összevisszaságba burkolózó bazársoron. A fagyjárú lány alig valamivel fiatalabb nálam, filozófia szakot végzett Debrecenben. „Sikítok, ha egy napot el kell itt töltenem – mondja családóttan mosolyogva a felhúzható, lendkerekes egerek, fonott kosarak és aggtelekes kulcstartók között. – Nincs az az isten, hogy itt maradjak!” Hát igen. „Aggteleken jó lakni, mert szép helyen van, és mert Aggtelek nem Jósvafő, csak diplomát ne szerezzon az ember. A magyar faluban ma ez a legnagyobb dilemma.”